

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૭૮૪

દાર્શનિક

પુસ્તકનું નામ જ્ઞાન લાડિતના છંદ

વિષય ૬-૧૪

જ્ઞાન ભક્તિના ઇંદ.

પ્રભુ ભજવાની જરૂરીયાત વિષે.

ઇંદ.

નરતન પાય જતન કરે ઐસે જિસ્મેં વો કરતાર મિલેં;
 ઐસા ઉત્તમ રતન પદારથ ફિર નહિં વારંવાર મિલે.
 બને હૈં પૂરબ કે કર્મ કુછ ઉસીકી હૈં યહ પ્રભુતાઇ;
 જો તૂને સંસારમેં હૈં યહ સુંદર નર દેહી પાઇ.
 પાયકે ઐસી કંચન કાયા ભજન કરો હરિકા ભાઇ;
 જન્મ જન્મકી બિગડી બાત સબ ઇસી જન્મ મેં બનબાઇ.
 સુખ દુઃખ ભોગ પિતા ઐ માતા ઐર સકલ સંસાર મિલૈ;
 ઐસા ઉત્તમ રતન પદારથ ફિર નહિં વારંવાર મિલૈ.
 મિલા તુઝે અનમોલ રત્ન ચે અબ ઉપાય તૂ ઐસા કર;
 ત્યાગ સકલ કામના જગતકી હિત ચિતસે હરિ નામ સુમર.

વાસુદેવ ભજ નારાયણ ત કૃષ્ણ કૃષ્ણ ઔર કહો હર હર;
જીતે યે ભવસિંધુ જગતસે ક્ષણમેં જાયે પાર ઉતર.

જન્મ મરણ નહિં હો તેરા નહિં જગમેં ફિર અવતાર મિલૈ;
ઐસા ઉત્તમ રતન પદારથ ફિર નહિં વારંવાર મિલૈ.

કર વિચાર મનમેં અપને તૂં કિસ કારણ જગમેં આયા;
કિસ કારણ સંસારમેં તુઝકા મિલી હૈ યહ કંચન કાયા.

જિસને કુછ નહિં ભજન કિયા નહિં મુખસે ગુણ ગોવિંદ ગાયા;
સુંદર જન્મ ગૈવાય વૃથા વો અંતકાલ ફિર પછતાયા.

લખ ચૌરાસી ફીરે ભરમતા યમ દૂતોંકી માર મિલૈ;
ઐસા ઉત્તમ રતન પદારથ ફિર નહિં વારંવાર મિલૈ.

દુર્લભ યે જમા નરકા હૈ મિલા બડે સંયોગોંસે;
દેવીસિંહ કહતા હૈ સદા સમગ્રાયકે યે સખ લોગોંસે.

ભજન કરો આનંદ રહો ઔર છૂટો દુઃખ સુખ ભોગોંસે;
હર્ષ સદા મનમેં વ્યાપે ઔર શુદ્ધ ચિત્ત રહો સોગોંસે.

બનારસી કહૈ ઐાર જન્મમેં નહિં ઉસકા દીદાર મિલૈ;
ઐસા ઉત્તમ રતન પદારથ ફિર નહિં વારંવાર મિલૈ.

ધશ્વર સ્મર્ણ વિષે.

રામ કૃષ્ણકા સુમિરન કરનેસે પાતક સખ જાતે હૈં;
 ધન્ય વહ નર હૈં કિ જો કોઈ રામ કૃષ્ણ ગુણ ગાતે હૈં.
 મૈને પાપ કિયે બહુતેરે જીસકા કુછ નહિ આદિ રૂ અંત;
 વિષય વાસનામેં દૂખા ઝૂઠ મૂઠ કહલાયા સંત.
 કામ ક્રોધ મદ લોભ મોહ યહ પાંચોં મેરે બને મહંત;
 ધનહીંકે વશમેં રહા સદ્ગુરૂકી કુછ નહીં પઢી પઢંત.
 યુવા અવસ્થામેં નહિ સમજે વૃદ્ધ ભયે પછતાંતે હૈં;
 ધન્ય વહ નર હૈં કિ જો કોઈ રામ કૃષ્ણ ગુણ ગાતે હૈં. ૧

માત પિતાકા કહા ન માના પઢા ન પિંગલ વેદ પુરાન;
 બના કવીશ્વર યૌ મૈને દગ્ધ છંદ કિયે બહુત બખાન.
 મૈને કહા મૈં પરમેશ્વર હું યૈસા મુજે વ્યાપા અભિમાન;
 સત્ય ન બોલા ઉત્ર ભર બકા બહુતસા ઝૂઠ તુષાન.
 ધન પાયા તો ધર્મ કિયા નહિં ભીખ માંગ અખ ખાતે હૈં;
 ધન્ય વહ નર હૈં કિ જો કોઈ રામ કૃષ્ણ ગુણ ગાતે હૈં. ૨

બ્રહ્મહત્યા યા બાલહત્યા યા કરે જો કોઈ ગોહત્યા;
 રામ ભજનસે દૂર હો જાય નહીં ફિર હો હત્યા.

મૈંને જીવ બહુતસે મારે લગી જો વહ મુઝકો હત્યા;
 કૃષ્ણ કહેસે ભરમ હો ગઈ કરી જો જો હત્યા.
 અપના બીતા હાલ સુનો હમ સબકા સત્ય સુનાતે હૈં;
 ધન્ય વો નર હૈં કિ જો કોઈ રામ કૃષ્ણ ગુણ ગાતે હૈં. ૩

સબ અપરાધ ક્ષમા કર મેરે રામ કૃષ્ણ જી વારંવાર;
 તુમ હો દયાનિધિ દયા કરેકે કરદો મેરા ઉદ્ધાર.
 અધમ પાપિયોંકા તારા અબ મુઝકો ભી તુમ દીજે તાર;
 આગે મરજી આપકી જો ચાહે કરિયે કરતાર.
 અબ મુઝસે કછુ બન નહિં પડતા આપકો ભજન બનાતે હૈં;
 ધન્ય વહ નર હૈં કિ જો કોઈ રામ કૃષ્ણ ગુણ ગાતે હૈં. ૪

જો જો પાપ કિયે મૈંને પ્રભુ તુમ જાનો યા જાને હમ;
 ઐર કોઈ કયા જાનતા કિસકે આગે કરૂં રકમ.
 કિયે પાપ દેવીસિંહને તર ગયે અપન કરા કરમ;
 શ્રીગંગાકે તીર તનુ ત્યાગા જાને કુલ આલમ.
 બનારસી કહે હમ ભી તો ઉનકે મુરીદ કહલાતે હૈં;
 ધન્ય વહ નર હૈં કિ જો કોઈ રામ કૃષ્ણ ગુણ ગાતે હૈં. ૫

દાહરા.

જના હૈ રહેનાં નહીં, મરના ખીસવા ખીસ;
 દો દિન દુનિયાં કે લીએ, મત ભૂલો જગદીશ.
 ધન જોખન યું જાયગો, જ વિધિ ઉડત કપૂર;
 નારાયણ ગોપાલ ભજ, કયું ચાખે જગ ધૂર.

જીંદગીનો ભરસો નથી તે વિષે.

જંદ.

દમ પર દમ હર ભજ નહીં ભરોસા દમકા;
 એક દમમેં નિકલ જાયેગા દમ આદમકા.
 હૈ જખતકસે દમમેં દમ ભજ હર હર તૂ;
 દમ આવે ના આવે ઇસ્કી આશ મત કર તૂ.
 એક નામ પ્રભૂકા જપ હિરદમેં ધર તૂ;
 નર ઇસ્કી નામસે તરજા ભવસાગર તૂ.
 બલ કરતા થોડે જીનેકે ખાતર તૂ;
 વો: હૈ સાહબ જહાદ જરા તો ડર તૂ.
 વહાં અદલ બડા હૈ હિસાબ હો દમ દમકા;
 એક દમમેં નિકલ જાયેગા દમ આદમકા.

જીનેકા ફલ યહ રામ નામ જપના હૈ;
 જપ ઘેરે કાલ તો કહાં જાય છિપના હૈ-
 ઈસ નરકા એક દિન આતિશમે તપના હૈ;
 દમ જાય નિકલ તન મિટીગેં જપના હૈ.
 એક દમકા બસેરા દુનિયા રૈન સપના હૈ;
 કુછ દેખો આંખે ખોલ કૈન અપના હૈ.
 સખ જૂઠા માયા મોહ કુટુંબ હમ દમકા;
 એક દમમેં નિકલ જાયેગા દમ આદમકા.
 જો આયા જગમેં અમર નહીં રહેનેકા;
 નરખદા પ્રવાહ અખ અટક નહીં બહેનેકા.
 કર લાખ જતન તૂ માયા કે ગહેનેકા;
 દર મિલે વહી જો હૈ તેરે લહેનેકા,
 હર વક્ત કલ્હી નહિ જમકા દંડ સહેનેકા;
 કર નેકી કોઇ ખુરા નહિ કહેનેકા.
 ઇસ જગમેં નાતા હૈ ખોલતે દમકા;
 એક દમમેં નિકલ જાયેગા દમ આદમકા.
 એક દમમેં દમ આદમકા નિકલ જાયેગા;
 ફિર પીછે હાથ મલમલકે પછતાવેગા.

જખ શ્રીકૃષ્ણકી શરણાગત આવેગા;
 તેા જીવનમુક્તી ઇસ જગમેં પાવેગા.
 કહે દેવીસિંહ જો હરકે ગુણ ગાવેગા;
 વોઃ પ્રાણી જગખંધનસે છૂટ જાવેગા.
 કુછ કયામ જગમેં નહિ સુનો ઇસ દમકા;
 એક દમમેં નિકલ જાવેગા દમ આદમકા.

નામ સ્મરણું મહાત્મ્ય.

હર જગૈ પૈ દેખા કહીં નહીં તૂ દેખા;
 જહાં યાદ હૈ તેરી વહીં વહીં તૂ દેખા.
 ગયે બેહિશ્તમેં હમ વહાં ન તુઝકો પાયા;
 બુતખાને મેં ભી નહીં નજર તૂ આયા.
 કાખા કિબલા મક્કા મસ્જિદ ઢૂંઢવાયા;
 કાશી મથુરામેં બહુત દિનેં ભરમાયા.
 જાજકર ગંગાસાગર સિંધુ નહાયા;
 મેં તેરે ઈશકમેં ચારેં તરફ ઉઠ ધાયા.
 નહિં મૈને પ્યારે ઐર કહીં તૂ દેખા;
 જહાં યાદ હૈ તેરી વહીં વહીં તૂ દેખા.

જંગલ વસ્તી સખ ઉઝડ હમને છાના;
 નહિં દેખા તુઝકો દેખારે સભી જમાના.
 કોઈ મતવાલા કહતા હૈ કોઈ મસ્તાના;
 જો જો કુછ જિસને કહા વો હમને માના.
 ખુબ ખુબ ફિરા દર દરકા હુઆ દિવાના;
 નહિં પાયા ખ્યારે તેરા કહીં ઠેકાના.
 અબ યાદ કરી તો દિલમેં યહીં તૂ દેખા;
 જહાં યાદ હૈ તેરી વહીં વહીં તૂ દેખા.
 સર પટક પટક કર પહાડપર દે મારા;
 ઝૈર આહ આહ કર કરકે બહુત પુકારા.
 દેખા દેવલ દેહરા ઝૈર ઠાકુરદ્વારા;
 સરતાપા સખકો દેખદેખ કર હારા.
 ઘર બાર તબ આલમસે લિયા કનારા;
 જૈસી કુછ ગુજરી વૈસે કિયા ગુજરા.
 યે બાતેં હમકો યાદ રહી તૂ દેખા;
 જહાં યાદ હૈ તેરી વહીં વહીં તૂ દેખા.
 સખ દેખા હમને ગુલશન ઝૈર ગુલલાલા;
 બન ફીર બન બન ફિરા પહન વનમાલા.

ਦੇਆ ਪਤਾ ਪਤਾ ਐ ਡਾਲੀ ਡਾਲਾ;
 ਹੈ ਸਭ ਮੇਂ ਤੂੰ ਐ ਸਭਸੇ ਰਹੈ ਨਿਰਾਲਾ.
 ਯਹ ਘਨਾਰਸੀਕਾ ਕਲਾਮ ਰਸਕਾ ਡਾਲਾ;
 ਹੈ ਅਰਭ ਮੇਰੀ ਯਹ ਸੁਨੋ ਨੰਦਕੇ ਲਾਲਾ.
 ਟੁਝ ਦਿਲ ਪਰ ਆਸਿਕ ਭੁੰ ਮਈਂ ਤੂੰ ਦੇਆ;
 ਜਥਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਤੇਰੀ ਵਢੀਂ ਵਢੀਂ ਤੂੰ ਦੇਆ.

ਵਿਸ਼ਵਰੂਪੀ ਯਾਗ.

ਵਿਸ਼ਵਰੂਪ ਖਿਲ ਰਹਾ ਯਾਗ ਜਿਸਮੇਂ ਆਦਮਕੀ ਗੁਲਜਰੀ;
 ਰੰਗ ਰੰਗ ਕੇ ਝੁਲ ਹੈ ਅਰੁ ਤਰਫ਼ ਤਰਫ਼ਕੀ ਝੁਲਵਾਰੀ.
 ਪੂਰਬ ਪਸ਼ਚਿਮ ਉਤਰ ਦੱਖਿਣੁ ਧੇ ਧਾਰੇਂ ਦੀਵਾਰ ਖਨੀ;
 ਚਰੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂਸੇ ਨਦੀਯੋਂ ਕੀ ਹੈ ਝੂਟੀ ਨਹੇਰ ਧਨੀ.
 ਸਾਤ ਸਿੰਧੁ ਸੋਧਿ ਤਲਾਘ ਸਾਂਤੋ ਸਭਕਾ ਮਾਤਿਕ ਵਢੀ ਧਨੀ;
 ਯਾਹੇ ਖਨਾਏ ਯਾਹੇ ਐਕ ਪਲਮੇਂ ਕਰਦੇ ਧੋ ਸਭ ਝਨਾਝਨੀ.
 ਵਿਸ਼ਵ ਯਾਗਕੇ ਭੀਤਰ ਉਸਕੇ ਕੁਦਰਤਕੀ ਝੈਲੀ ਕਧਾਰੀ;
 ਰੰਗ ਰੰਗ ਕੇ ਝੂਲ ਹੈ ਅਰੁ ਤਰਫ਼ ਤਰਫ਼ਕੀ ਝੁਲਵਾਰੀ.
 ਨਵਘਣੀਓਂ ਕੇ ਮਛਲ ਖਨਾਏ ਦਸ਼ੋਂ ਦਿਸ਼ਾ ਕੇ ਦਸ਼ ਧਾਰੇ;

ਧਿਆਨ ਕੀਏ ਹੈਂ ਆਗਮੇਂ ਧੈਰਾ ਭੁਵਨ ਨਿਆਰੇ ਨਿਆਰੇ.
 ਆਸਮਾਨ ਦੀ ਘਾਟ ਲਗਾਧ ਜਿਸਮੇਂ ਜਤ ਦਿਏ ਹੈਂ ਤਾਰੇ;
 ਗਰਜ ਗਰਜ ਧਨ ਕਰੈਂ ਚਿਤਕਾਵ ਐਰ ਚੋਟੇ ਫ਼ੈਵਾਰੇ.
 ਧਾਂਦ ਐ ਸੂਰ੍ਧ ਧਾਰੇਂ ਤਰ੍ਹ ਦੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਧੈਰੀਦਾਰੀ;
 ਰੰਗ ਰੰਗ ਡੇ ਫ਼ੂਲ ਹੈਂ ਅਤ੍ਰ ਤਰ੍ਹ ਤਰ੍ਹੜੀ ਫ਼ੁਲਵਾਰੀ.
 ਧਮਤਕਾਰ ਕਾ ਧਮਨ ਲਗਾਧਾ ਪਰਭਲਨੇ ਆਪੀ ਆਪ;
 ਫ਼ਰ ਜਗ੍ਧਾ ਮੇਂ ਵੇ ਭਲਕਤਾ ਫ਼ਰਫ਼ਰ ਮੇਂ ਰਫ਼ਾ ਹੈ ਧਧਾਪ.
 ਧਰੀ ਆਗ ਡੇ ਭੀਤਰ ਧੈਰੇਂ ਭਧੀ ਧੁਨੀ ਸਧ ਕਰਤੇ ਧਪ;
 ਫ਼ਾਧ ਗਾਵਤੇ ਲਜਨ ਐਰ ਫ਼ਾਧ ਰਫ਼ੇ ਪੰਧ ਅਧੀ ਧਾਪ.
 ਸਾਧੁ ਸੰਤ ਕਰੈਂ ਧੈਰ ਆਗਮੇਂ ਪਰਮਫ਼ਲ ਧਾ ਧਲਧਾਰੀ;
 ਰੰਗ ਰੰਗ ਡੇ ਫ਼ੂਲ ਹੈਂ ਅਤ੍ਰ ਤਰ੍ਹ ਤਰ੍ਹੜੀ ਫ਼ੁਲਵਾਰੀ.
 ਕਫ਼ਪਵ੍ਰਕਸ਼ ਐਰ ਮਲਧਾਗਿਰਿ ਵੇਂ ਫ਼ੁਲੇ ਹੈ ਉਸਮੇਂ ਅਧ੍ਰਤ ਫ਼ਲ;
 ਕਭੀ ਨ ਸੂਧੇ ਜਿਸਮੇਂ ਜ਼ਾਨ ਫ਼ਪ ਹੈਂ ਗੰਗਾਧਲ.
 ਫ਼ੇਵੀਸਿੰਫ਼ ਕਫ਼ੈ ਫ਼ਰੀ ਫ਼੍ਰਪਾਸੇ ਜਿਸਕੀ ਫ਼ੇ ਧੁਫ਼ਿ ਨਿਰਮਲ;
 ਐਸੇ ਆਗਮੇਂ ਅਮਰ ਵੇ ਫ਼ਧ ਨ ਆਵੇ ਉਸੇ ਅਧਲ.
 ਵਿਸ਼ਵ ਆਗਫ਼ਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ ਵੇਫ਼ੀ ਸ਼੍ਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਣ ਗਿਰਿਵਰਧਾਰੀ;
 ਰੰਗ ਰੰਗ ਡੇ ਫ਼ੁਲ ਹੈਂ ਅਤ੍ਰ ਤਰ੍ਹ ਤਰ੍ਹੜੀ ਫ਼ੁਲਵਾਰੀ.

દેહનું અભિમાન તજવા વિષે.

નહીં મિલેં હરિ ધન ત્યાગે નહીં મિલે રામજી જન તજે,
 નારાયણ તો મિલેં ઉસિકા જે દેહ અભિમાન તજે;
 સુત દારા યા કુટુંબ ત્યાગે યા અપના ધરખાર તજે,
 નહીં મિલે પ્રભુ કદાપિ જગત્કા સખ વ્યવહાર તજે;
 કન્દ મૂલ ફલ ખાય રહે ઐર અન્નકાભી આહાર તજે,
 વસ્ત્રકા ત્યાગ નગ્ન હો રહે ઐર પરાધ નારિ તજે;
 તૌભી હરિ નહિં મિલે, યહ ત્યાગે અપને પ્રાણ તજે,
 નારાયણ તો મિલેં ઉસિકા જે દેહ અભિમાન તજે. ૧

તજે પલંગ ફૂલકા ઐર ચાહે હીરે મોતી લાલ તજે,
 જાતકો અપની તજે ઐર કુલકી સારી ચાલ તજે;
 વનમેં નિશિ દિન વિચરે ઐર ઇસ દુનિયાકા જંજલ તજે,
 દેહકો અપની જલાવે શરીરકી ભી ખાલ તજે;
 બ્રહ્મજ્ઞાન નહીં હો તોભી ચાહે વો અપની સાન તજે,
 નારાયણ તો મિલેં ઉસિકા જે દેહ અભિમાન તજે. ૨

રહે મૌન બોલે નહીં મુખસે અપની સારી ખાત તજે,
 ખાલપનેસે યોગ લે તાત તજે યા માત તજે;

શિખા સૂત્ર ત્યાગન કરદે ઔર ઉત્તમ અપની જાત તજે,
કભી જીવકો ના મારે ધાત તજે અપધાત તજે;
ધતના તજે તો કયા હોવે જો દેહકા નહિં ગુમાન તજે,
નારાયણ તો મિલેં ઉસિકા જો દેહ અભિમાન તજે. ૩

રહે રાત દિન ખડા ન સોવે પૃથ્વીકીભી શૈન તજે,
કષ્ટ ઉઠાવે રહે બેઐન ઔ સારી ચૈન તજે;
મીઠા હોકર બોલે સખસે કડુવે અપને બેન તજે,
ધતના ત્યાગે કયા હુવા અભિમાન નહીં દિનરૈન તજે;
બનારસી ઉસે મિલેં ના હરિ ચાહે સકલ જહાન તજે,
નારાયણ તો મિલેં ઉસિકા જો દેહ અભિમાન તજે. ૪

અહંકાર ન કરવા વિષે.

છંદ.

જો કહતા હમ કરતે વો દુઃખ ભરતા હૈ;
જો કરતા જગકે કાર વહી કરતા હૈ.
જો કહતા હમને વેદ પઢે હૈં ચારી;
ઉસકા કહતે હરિ ઇસકી મતિ હૈ મારી.

કાઠ કહતા હમ ક્ષત્રી હૈં હમ બ્રહ્મચારી;
 સખ અહંકારમેં ફ્રંસે હુયે નરનારી.
 જોહં બુદ્ધીકા તજે કરે નાચારી;
 ઉસકા મિલતે ધક પલભરમેં ગિરિધારી.
 જો નિષ્કલ પૂજા કરૈ વહી તરતા હૈ;
 જો કરતા જગકે કાર વહી કરતા હૈ.
 જો કહતા હમ તૌ નિત્ય દાન કરતે હૈં;
 ઉસકા પરમેશ્વર નહીં માન કરતે હૈં.
 જો દેત વસ્તુ મનમેં ગુમાન કરતે હૈં;
 વૌ સ્વર્ગ છોડ ફિર નરક પાન કરતે હૈં.
 જો અહંકાર તજિ હરિકા ધ્યાન કરતે હૈં;
 ઉસકા સ્વામી આદર અરૂ માન કરતે હૈં.
 જો કરતા હૈ સૌ વહી વહી ધરતા હૈ;
 જો કરતા જગકે કાર વહી કરતા હૈ.
 જો કહતા હમ હૈં બડે કવીશ્વર જ્ઞાની;
 ઉસકા હરિ કહેતે ઈસકી મિથ્યાબાની.
 કાઈ કહતા હમ હૈં બડે વીર બલવાની;
 ઉસકા હમ કહતે યહ તૌ હૈ દહકાની.

કોઈ બનકે બેઠે રાજ ઐર કાઠ રાની;
 ઇસ પૃથ્વીપર હૈ બડે બડે અભિમાની.
 ઇસ અહંકારસે અપના દિલ ડરતા હૈ;
 જો કરતા જગડે કાર વહી કરતા હૈ.
 જો કહતા મૈને બડા જંગ જીતા હૈ;
 વહ મરતા હૈ ફિર કભી નહીં જીતા હૈ.
 જિસ જિસને મનમેં અહંકાર જીતા હૈ;
 વહ દો દિનમેં દુનિયાસે દો બીતા હૈ.
 અબ દેવીસિંહ દિલ ફટા હુઆ સીતા હૈ;
 જો કામ કિયા પ્રભુકે અર્પણ દેતા હૈ.
 કહૈ બનારસી હરિલકત નહીં મરતા હૈ;
 જો કરતા જગડે કાર વહી કરતા હૈ.

સાચા યોગીઓની સ્થિતિ.

છંદ.

યોગી વહી જો સકલમેં બેઠે દેખે દશવેં દ્વારકા વો:
 કારજ કરે જગત્ કે સબ આર લખે અલખ કરતારકા વો:

નાથે ગાવે તાલ બજાવે ધ્યાન આત્મામેં ધરકે;
 સખમેં રહે ઐર સખસે ન્યારા પૂરણ હોય યોગ કરકે.
 નિર્ભય હોકે વિચરે નિશિદિન કબહૂ નહીં ચલે કરકે;
 અપને આપમેં આપકો દેખે ધન ભાગ હૈ વા નરકે.
 જખ વહ કાયા ત્યાગે તખ પહુચે પરલે પારકો વો:
 કારજ કરે જગતકે સખ ઐર લખે અલખ કરતારકો વો:
 પ્રસન્ન ચિત્ત ઐર બુદ્ધિ નિર્મલ કર્મ અકર્મ ન કુછ જને;
 દ્વૈતભાવસે અલગ રહે અદ્વૈત જ્ઞાનકો બખાને.
 સમદર્શી ઐર શુદ્ધ સમાધી અપને કો આપે માને;
 જીવ બ્રહ્મમેં એક ભાવકર અપને મનમેં પહિચાને.
 ભૂમી ભાર ઉતારન કારણ ધરે આપ અવતારકો વો:
 કારજ કરે જગત્ કે સખ ઐર લખે અલખ કરતાર કો વો:
 ત્રૈગુણકો જીતે ઐર ચૈથે પદપર અપની કરે મતી;
 સંપૂર્ણ સૃષ્ટિકો ભોગ જો કરે વહી હૈ બાલ્યતી.
 ચર અચરમેં અપને આપકો દેખે ઉસકી હોય ગતી;
 આપી પિતા ઐર આપી પુત્ર હૈ આપ સ્ત્રી આપ પતી.
 ઐર કરે વો પ્રલય ઐર ચાહે રચે સકલ સંસાર કો વો:
 કારજ કરે જગત્ કે સખ ઐર લખે અલખ કરતાકો વો:
 પુણ્યપાપસે અલગ રહે દુઃખ સુખકો નહીં વિચાર કરે;

બ્રહ્મજ્ઞાનકી ચર્ચા અપને મુખસે બારંબાર કરે.
 આતમદર્શી હોય તો અપને સખ કુલકા ઉદ્ધાર કરે;
 દેવીસિંહ યહ કહે વોઃ જો ચાહે સો આપ કરતાર કરે.
 ચાહે કરે વોઃ નર પૈદા ઔર ચાહે બનાયે નારકા વોઃ
 કારણ કરે જગત્કે સખ ઔર લાખે અલખ કરતાકો વોઃ

સાચા ત્યાગની ખૂબી.

છંદ.

ધર મીલે ઉસે જો અપના ધર ખોવે હૈ;
 જો ધર રખે વો ધર ધરમે રોવે હૈ.
 જો રાજ તજે વો મહારાજ કરતા હૈ;
 ઔર જન તજે સો કબી નહી મરતા હૈ.
 સુખ ત્યાગે વો ઔર કા દુઃખ હરતા હૈ;
 ધન તજે સો ફીર દૌલતસે ધર ભરતા હૈ.
 જો પલંગ તજે સો ફૂલો પર સોવે હૈ;
 જો ધર રખે સો ધર ધર મેં રોવે હૈ.
 જો પર દારા કા તજે વો પાવે રાની;
 ઔર જુઠ બચન દે છોડ સીદ્ધ હોય બાની.

જો કુરબુદ્દિ ઠા તજે વહી હોવે શાની;
 મનસા ત્યાગે તો, મીલે રીધ, મનમાની.
 જો સર્વ તજે ઉસકા સખ કુછ હોવે હૈ;
 જો ધર રખે વો ધર ધર મેં રાવે હૈ.
 જો કુછ ઈચ્છા નહીં કરે વોઇ ઈછા પાવે હૈ;
 ઝૈર સ્વાદ તજે તો અમૃત ભોજન ખાવે.
 નહીં માગે તો ફલ પાવે જો મન ભાવે;
 હૈ ત્યાગ મેં તીનો લોક બેદ યું ગાવે.
 જો મેલા હોકે રહૈ વો દીલ ધોવે હૈ;
 જો ધર રખે વો ધર ધર મેં રાવે હૈ.
 જો પક્ષપાત ઠા તજૈ તો સખદા જીતે;
 ઝૈર કામ તજે તો હોય કામ મન ચીતે.
 ઠહે દેવીસીંહ હરનામ જીન્હોને લીતે;
 ઉનકે જોગોવીંદને બ્રહ્મ લોક પુરી દીતે.
 અખ બનારસી ધર ખોડે બ્રહ્મ જાવે હૈ;
 જો ધર રખે વો ધર ધર મેં રાવે હૈ.

ઈશ્વરની અકેળ ગતિ છે.

છંદ.

કહી પુન્ય કરે તો બડા પાપ હોતા હૈ;
 કહી પાપ કીચે સે પુન્ય આપ હોતા હૈ.
 કહી અગન મં રહકે શીતલ તન હોતા હૈ;
 કહી જલમેં બસકે અગન રૂપ હોતા હૈ.
 કહી દુઃખમેં સુખ હો પ્રાણ મગન હોતા હૈ;
 કહી દાન કીચે સે અંતી નીરધન હોતા હૈ.
 કહી ગાલી દેને સે ભી જાંપ હોતા હૈ;
 કહી પાપ કરે તો પુન્ય આપ હોતા હૈ.
 કહી ભુલ જાચો તો સખ ખીલા આવે હૈ;
 કહી પઠે તો વો ફીર સખી ભૂલ જાવે હૈ.
 કહી પવન અહારી હોકે સખ ખાવે હૈ;
 કહી ભોગી હો જીતેન્દ્રી કહલાવે હૈ.
 કહી આંસીસ દેનેસે ભી આપ હોતા હૈ;
 કહી પાપ કરે તો પુન્ય આપ હોતા હૈ.
 કહી જૂઠ બોલકે સચા કહલાતા હૈ;
 કહી સત્ય ખચન કહ નર્ક ખીચ જાતા હૈ.

કહી ગુરૂસે લડકે ચેલા ફલ પાતા હૈ;
 કુછ ઉસકા ભેદ લખને મેં નહીં આતા હૈ.
 કહી ખીયોગ કર કે ભી મીલાપ હોતા હૈ;
 કહી પાપ કરે તો પુન્ય આપ હોતા હૈ.
 કહી દુરખલ જાય કે પર્વત લે ઉઠાર્થ;
 કહી અતી બલવાનસે ઉઠે ન એકા રાઈ.
 કહે દેવીસીંગ સચ હૈ ઉસકી પ્રભુતાર્થ;
 અયે બનારસી તેરી ગતી લખી ન જઈ.
 જો હોતા હૈ વો આપકી આપ હોતા હૈ;
 કહી પાપ કરે તો પુન્ય આપ હોતા હૈ.

ભગવદ કૃપા વિષે.

ડાલે કોઈ ખાડ્દમેં આતિશ ઐ વો દારૂ જલે નહીં;
 હજાર મનકી ચક્કી હો પર એક મૂંગકો દલે નહીં.
 પાની ઉપર તૈરે વો ખતાસા લાખ વર્ષ તક ગલે નહીં;
 ઉસકે કુદરતકે આગે કુછ જોર કિસીકા ચલે નહીં.
 સખ ઉસકે નજદીક હૈ ઐર કોઈ ખાત તો ઉસે પરે નહીં;
 ચીંટી પર હાથી ચઢે જો તો વો ચીંટી મરે નહીં.

બાંધે કચ્ચે સૂતસે નિસકા વોઃ કૈદી કચેાં કર છૂટે;
 મદદ ને ઉસકા હો તો આહન કી સંગલ દમમે દૂટે.
 બડે બડે રૂસ્તમ કો કાયર મારકે સરતાપા લૂટે;
 પત્થર પર રાઈ દે મારે તો પહાડ દમ મેં ફૂટે.
 સખ કુછ વોઃ કરતા હૈ પર અપને જીમ્મે કુછ ધરે નહીં;
 ચીંટી પર હાથી ચઢ જૈઠે તો વોઃ ચીંટી મરે નહીં.
 ગલિયોં કે પત્થરકા વોઃ ચાહે હીરે મોતી લાલ કરે;
 બના દે વો કાયલોંકી મોહર એક દમમે માલામાલ કરે.
 દેવીસિંહ કહૈ બનારસીકે ખ્યાલ પૈ કોઈ ખ્યાલ કરે;
 કયા તાકત હૈ કાલકી ને ફિર ઉસકા બાંકા બાંલ કરે.
 એસા સખુન સુનનેસે દિલ હરચન્દ કિરીકા ભરે નહીં;
 ચીંટી પર હાથી ચઢ જૈઠે તો વોઃ ચીંટી મરે નહીં.

સૌથી સરસ દવા નારાયણનું નામ છે.

હરએક દૂંઢતે હૈ જંગલમે દવા રસાયનકી ખૂટી;
 નારાયણ હૈ સંજીવન ભાષ વો ખૂટી હમને લૂટી.
 કોઇ દૂંઢતા ઉસ ખૂટી કો નિસમે પારા તુરત મરે;
 કોઇ ખોજતા જડીકો ને તન કાયાદે દુઃખ હરે.

बहुत लोग जोड़े पृथ्वीका वृक्ष काटते हरे हरे;
 उनका भी फिर यम काटगा कहे शम्भू ये भरे भरे.
 हरी हरी जूटी है समझो हरी नाम है सभसे परे;
 उस जूटीका जिसने पाया वो लवसागर सहज तरे.
 राम रसायन पाई हमने और रसायन सभ छूटी;
 नारायण है संजवन लाभ वह जूटी हमने लूटी.
 काँध कहे हम सिंगरु भारे और काँठे गंधका तेल;
 काँध देभते जड़ी पिरंगी काँध हूँते अम्बर जेल.
 हमने सभका देखा यारो ये तो है सभ नूठे जेल;
 अम्बर नाम है दत्त निरंजन उसका अपने मनमें जेल.
 मनका मारके बनावे कुस्ता जे गुजरै वह दिलपर जेल;
 तनका शोधके शुद्ध करे। तुम तजे नूठे और तजे अमेल.
 जैन शम्भू पूछे धातुका उनके होय कि है कूटी;
 नारायण है संजवन लाभ वह जूटी हमने लूटी.
 काँध मारते अलरूप ताँपा काँध हूँते है हरताल;
 हमने अपने मनका मारा भिले हमे गोविन्द गोपाल.
 काँध कहै हम याँही मारे जिससे हो कुछ धन और भाल;
 धन कर्मोका जे काँध करता उसका होता हाल जेहाल.

કાઈ કહે હમ સોના મારેં ઔર કરેં પૈસો કો લાલ;
 ઠગ ઠગ કે લૂટે દુનિયાકો ઉસકો એક દિન ઠગેગા કાલ.
 બહુત ઘોટતે ખરલમેં ધાતૂ સંતોને કાયા ફૂટી;
 નારાયન હૈ સંજીવન ભાઈ વોઃ ખૂટી હમને લૂટી.
 કાઈ મારતે હૈં કલમ કો જિસમે હોવે પુષ્ટ શરીર;
 ધરકો ફૂંક કે તપાહ ક્રિયા વો અમીરસે હો ગયે પ્રકીર.
 સાધૂકા નહિં ધર્મ જો કિ મારેં ધાતૂ કર કે તદખીર;
 કહે દેવીસિંહ હરી હરી કહો યહ જિહૂવા હોયગી અકસીર.
 ખાક સારખી જખાં રસાયન ઇસમેં હૈ હરએક તાસીર;
 જખાંસે વહ મુદ્દેકો જિલાદે જખાંસે દે ડાલે અગીર.
 બનારસી ચે કહૈં હમારી રામ નામ હૈગી ધૂંટી;
 નારાયણ હૈ સંજીવન ભાઈ વહ ખૂટી હમને લૂટી.

ખરા પ્રેમી ભગતોનો માર્ગ સૌથી જુદોજ હોય છે.

દુનિયામેં લાખોઇ પંથકો હમને દેખા બાલા હૈ;
 પર જો દેખા તો કુછ આશકોંકા પંથ નિરાલા હૈ.
 કાઈ બદનપર ખાક મલે ઔર સેલી કંદની ડાલે હૈ;
 કાઈ રંગાવે વસ્ત્રકો અપના વેશ સંભાલે હૈ.

ਕਾਠ ਭੈਨ ਛੋਕਰ ਐਠੇ ਨਹਿੰ ਕਿਸੀਸੇ ਘੋਲੇ ਘੋਲੇ ਹੈਂ;
 ਕਾਠ ਫੁੱਲਾਏ ਕਾਨ ਕਾ ਪਿਯੇਂ ਵੇ ਮਢਕੇ ਘੋਲੇ ਹੈਂ.
 ਕਾਠਨੇ ਕਲਘਾ ਤਿਲਕ ਦਿਯਾ ਐਰ ਪਛਨੇ ਤੁਲਸੀ ਮਾਲਾ ਹੈ;
 ਪਰ ਜੇ ਦੇਖਾ ਤੇ ਕੁਝ ਆਸ਼ਕਾਂਕਾ ਪਨ੍ਥ ਨਿਰਾਲਾ ਹੈ.
 ਕਾਠ ਰਾਤ ਦਿਨ ਘੋਰੇ ਰਹੈ ਐਰ ਕਾਠ ਛਾਥ ਉਠਾਏ ਹੈਂ;
 ਕਿਸੀਕਾ ਦੇਖਾ ਤੇ ਵਢ ਐਠੇ ਐਰ ਧਿਆਨ ਲਗਾਏ ਹੈਂ.
 ਕਿਸੀਨੇ ਅਪਨੇ ਅਢਨਕੇ ਢਾਗਾ ਤਨੁਪਰ ਛਾਪੇ ਆਏ ਹੈ;
 ਕਿਸੀਨੇ ਅਪਨੇ ਸ਼ੀਸ਼ਪਰ ਲੱਘੇ ਆਲ ਅਢਾਏ ਹੈਂ.
 ਕਿਸੀਕਿ ਤਨੁਪਰ ਵਸ੍ਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਐਰ ਕਾਠ ਐਠੇ ਮ੍ਰਗਘਾਲਾ ਹੈ;
 ਪਰ ਜੇ ਦੇਖਾ ਤੇ ਕੁਝ ਆਸ਼ਕਾਂਕਾ ਪਨ੍ਥ ਨਿਰਾਲਾ ਹੈ.
 ਕਾਠ ਸੇਵਡਾ ਅਨਾ ਐਰ ਕਾਠ ਕਹੇ ਕਿ ਫੁਮ ਤੇ ਢੰਡੀ ਹੈਂ;
 ਕਾਠ ਤਪਸ੍ਯਾ ਕਰੈ ਐਰ ਕਾਠ ਅਨੇ ਵਨਘੰਡੀ ਹੈਂ.
 ਕਿਸੀ ਕੇ ਮਠਪਰ ਫੁਲ ਉਠੈ ਐਰ ਕਈਂ ਫੁਰਕਤੀ ਭੰਡੀ ਹੈ;
 ਵਿਨਾ ਧਰੁਕ ਕੇ ਫੁਲੇ ਜੇ ਫੁੱਲੀਰੇ ਵੇ ਅਨੇ ਪਾਘੰਡੀ ਹੈ.
 ਕਿਸੀਨੇ ਮਸਯੂਰ ਅਨਵਾਧ ਐਰ ਕਾਠਨੇ ਰਯਾ ਸ਼ਿਵਾਲਾ ਹੈ;
 ਪਰ ਜੇ ਦੇਖਾ ਤੇ ਕੁਝ ਆਸ਼ਕਾਂਕਾ ਪਨ੍ਥ ਨਿਰਾਲਾ ਹੈ.
 ਕਾਠ ਕਹੈ ਫੁਮ ਯਤੀ ਹੈਂ ਐਰ ਕਾਠ ਅਨਾ ਜਗਤੁ ਮੇਂ ਵੈਰਾਗੀ;
 ਅਨਾ ਧਰੁਕ ਕੇ ਕਿਸੀ ਕੀ ਲਵ ਨਹਿੰ ਸਦਗੁਰੁਸੇ ਲਾਗੀ.

બનારસીને ધરક મેં અપની જીતેજી કાયા ત્યાગી;
 દુર્ધ ન મુતલક રહી ઐર દુબધાલી સુનકે ભાગી.
 રામકૃષ્ણકા સખુન યહી સમજો તુમ સખપર બાલા હૈ;
 પર જો દેખા તો કુછ આશકોંકા પન્થ નિરાલા હૈ.

મસ્ત અબધુતોની રીતિ.

છંદ.

જસકે દિલપર દિલવરકા નામ બસ્તા હૈ;
 ઉન મસ્તોંકા દેખો ઉલટા રસ્તા હૈ.
 સર્દામિં આશક પીતે હૈં સરદાધ;
 ગર્મીમિં શંખિયા ખાય રહે ગર્મીધ.
 ખારિશમેં સૂખે ધૂપમેં હો હરિયાધ;
 ઐસે મસ્તોંસે સભી ખાત ખનિઆધ.
 વો દાગદા સમજે દિલપર ગુલદસ્તા હૈ;
 ઉન મસ્તોંકા દેખો ઉલટા રસ્તા હૈ.
 વો દિનકા સોવે સારી રાત ભર જાગે;
 શૂરોંસે લડે ગિદીકા દેખકર ભાગે.

નહિં મીઠો તો માંગે લીખ મિલે તો ત્યાગે;
 ઝૈસે શાહોંસે હરેક બાદશાહ માંગે.
 અનમોલ હૈ સૌદા વો ભી ઉન્હેં સસ્તા હૈ;
 ઉન મસ્તોંકા દેખો ઉલટા રસ્તા હૈ.
 ખેતીકા સુખા ઉસરમેં અન ઉપજવેં;
 આશિક સાદિક જે ચાહે કર દિખલાવેં.
 ઝૈસે મરદોકા કામ નહીં હુંસતા હૈ;
 ઉન મસ્તોંકા દેખો ઉલટા રસ્તા હૈ.
 જખ પેટ ભરૈ તખ ખાનેકા મંગવાતે;
 ઝૈર ભૂખ લગે તો કુછ લોજન નહિં ખાતે.
 મૂરખસે સીખેં પહિંડતકા સમજાતે;
 કહે બનારસી હમ નઈ નઈ ખાતેં ગાતે.
 ઇસ કદરસે જે કાઈ અપના દિલ કસ્તા હૈ;
 ઉન મસ્તોંકા દેખો ઉલટા રસ્તા હૈ.

ભગવાન પાસે નમ્રતાપૂર્વક પ્રાર્થના.

૭૬.

કર દયા દાસકે કબટ હરો ગિરિધારી;
 કરુણાનિધિ કરુણા કરો મૈં શરણુ તુમહારી.
 સખ સંકટ મેરે દૂર કરો અખ સ્વામી;
 ઋદ્ધિસિદ્ધિસે મુઝે ભરપૂર કરો અખ સ્વામી.
 અંપને અખ મુઝે હુગ્ધૂર કરો તુમ સ્વામી;
 ચરણોં કી મુઝે તુમ ધૂર કરો અખ સ્વામી.
 યહ કામ તો મેરા જરૂર કરો અખ સ્વામી;
 ભકતોંમેં મુઝે મશહૂર કરો અખ સ્વામી.
 હો નિર્ભય પૂરણુ બ્રહ્મ આપ અવતારી;
 કરુણાનિધિ કરુણા કરો મૈં શરણુ તુમહારી ॥ ૧ ॥

સખ સંતોંકા આપી તુમને તારા હૈ;
 યહસે યહ ગજકા તુમહીને ઉબારા હૈ.
 પ્રહ્લાદ કિ ખાતિર નરસિંહ તતુ ધારા હૈ;
 નખસે નાલીકા ચીર અસુર મારા હૈ.

મુઝકો વો નામ શ્રીનારાયણ પ્યારા હૈ;
પ્રભુ તેરે બિન અબ કોઈ ન હમારા હૈ.

ક્યોં મેરે વાસ્તે કરી દેર વનમારી;
કરુણાનિધિ કરુણા કરૌ મૈં શરણુ તુમહારી ॥ ૨ ॥

પાંચૌ પાંડોકા સાથ ક્રિયા હૈ તુમને;
બ્રજમેં સખિયનસે રંગ ક્રિયા હૈ તુમને.

કાલીકા નાથ કે તંગ ક્રિયા હૈ તુમને;
કંસાસે જય ફિર જંગ ક્રિયા હૈ તુમને.

હરચેક રાક્ષસકો તંગ ક્રિયા હૈ તુમને;
સખ અસુરોંકો ચૌરંગ ક્રિયા હૈ તુમને.

અબ મેરે પાંચ ભૂતોંકો માર મુરારી;
કરુણાનિધિ કરુણા કરૌ મૈં શરણુ તુમહારી ॥ ૩ ॥

સખ કસૂર મેરા માફ આપ અબ કીજૈ;
શિર ચરણોંમેં અપને મેરે ધર લીજૈ.

યહ ઉત્ર સદા દિન રાત ધડી છીજૈ;
કર મેહર પ્રભૂ કછુ ભકિત આપની દીજૈ.

એક અરજ મેરી ગરીબકી સુન લીજે;
 વિલ ભઠિતમેં તુમરી સદા હમારા લીજે.
 હરિ હરલો તનુકી પીર હુવા દુખભારી;
 કરૂણાનિધિ કરૂણા કરો મૈં શરણુ તુમહારી ॥
 તુમ જો આહો સો કરો આપ યદુરાધ;
 રાધસે ગિરિ કર દેતે ગિરિસે રાધ.
 હૈ સત્ય સત્ય સાચી તેરી પ્રભુતાધ;
 તર ગયે વહી જિસને તુમસે લવલાધ.
 કહે દેવીસિંહ જિન તુમહરી મહિમા ગાધ;
 વહ લવસાગર કે પાર ઉતર ગયા ભાધ.
 કહે બનારસી અબ રાખો લાજ હમારી;
 કરૂણાનિધિ કરૂણા કરો મૈં શરણુ તુમહારી ॥ ૫ ॥

નારાયણ ! નારાયણ ! ! નારાયણ ! ! !

